

SÍDELNÍ GEOGRAFIE 7

Ondřej Muliček

SUBURBANIZACE

Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jaderného města do zájemu. Jedná se o typický proces rozširování území města, který málo změní původní charakter a strukturu města. Termín suburbanizace je odvozen z anglického slova suburb, tedy předměstí, které vzniklo jako plánovaná z latinského suffixu urbs, znamenající město a předměstí sub, tedy ohnisko alespoň ve velké zájemi.

ANALYTICKÁ DEFINICE?

zájem o zájmu, jádro klesá?

- mož by ráz sloučení bytů v městě?
- může být výsledek pouze na rámci?
- mož by ráz v zájmu bytů oddělen od jádra?
- když je rezidenční a komerční urbanizace?
- je výsledek jádro a zájem?

aktuální SÍDELNÍ PROCESY V ČR

suburbanizace

rezidenční i komerční   různé formy   různé důsady

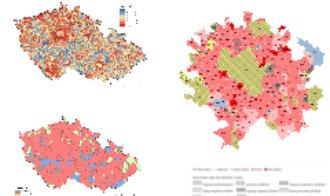
metropolizace

etabolování metropolitní areálů   proměny daly urban systemu

polarizace

jádro versus periferie   metropolitní versus nemetropolitní

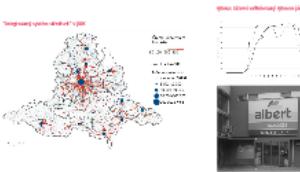
rezidenční SUBURBANIZACE

METROPOLIZACE

vytváření komplikovaných metropolitních systémů v rámci metropolitního "daily urban system"

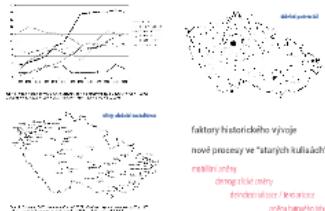
nový výskyt českých koncentráků a alient

děkuji za pozornost

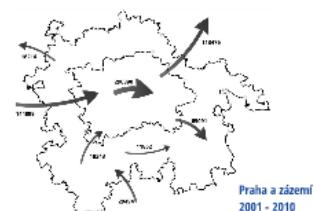
VÝCHOZÍ SITUACE

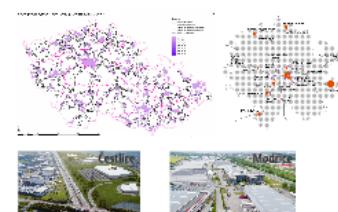
rezidenční SUBURBANIZACE

rezidenční SUBURBANIZACE

komerční SUBURBANIZACE

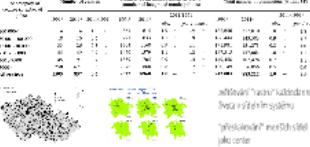

POLARIZACE

problémové rozdíly / heterogenity v rámci sídelního systému

centrové město   jádro X periferie   vzdálosti k regionu

pohledové investice počtu velkých center

SÍDELNÍ GEOGRAFIE 7

Ondřej Mulíček

aktuální SÍDELNÍ PROCESY V ČR

suburbanizace

rezidenční | komerční

různé formy

různé dopady

metropolizace

etablování metropolitní areálů

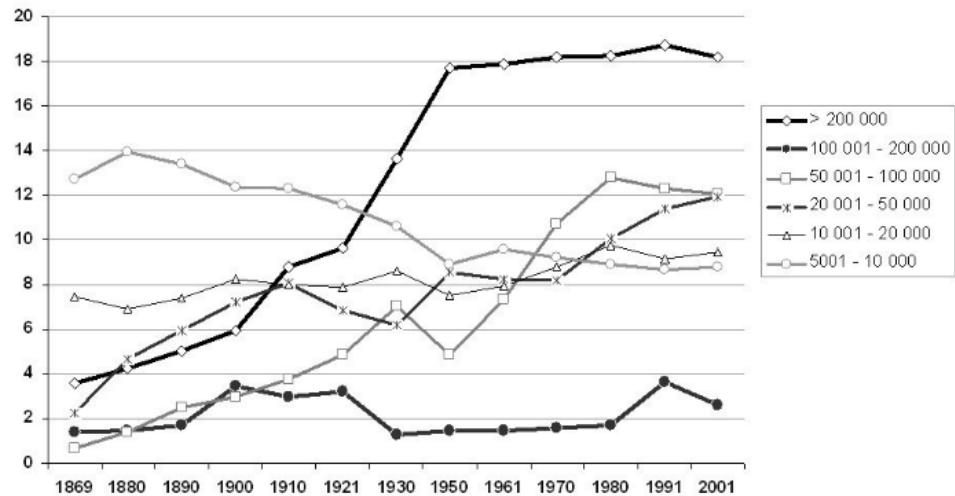
proměny daily urban systems

polarizace

jádra versus periferie

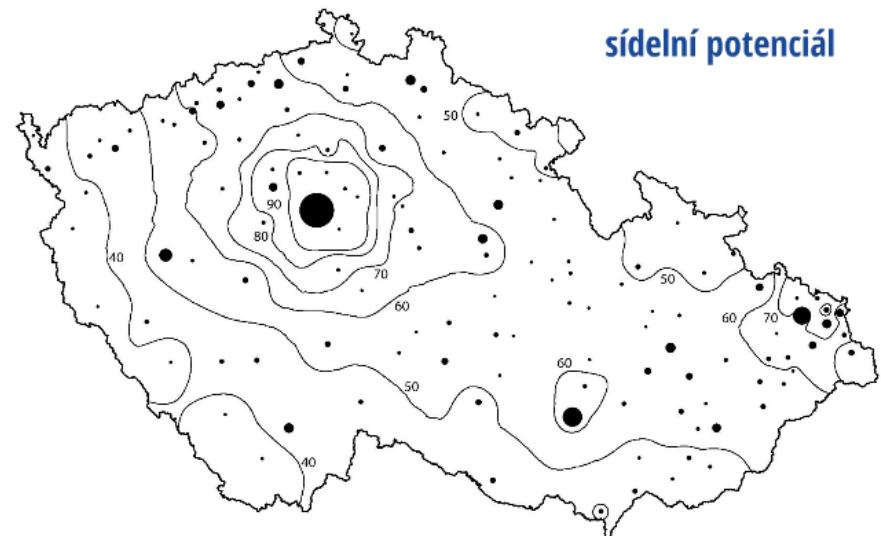
metropolitní versus nemetropolitní

VÝCHOZÍ SITUACE

Obr. X: Podíl vybraných velikostních kategorií obcí na celkovém počtu obyvatel (1869 – 2001)

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, 2006

Obr. X: Obce nad 3000 obyvatel s více než 50 % přírůstkem obyvatel mezi roky 1950 a 1970

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, 2006

faktory historického vývoje

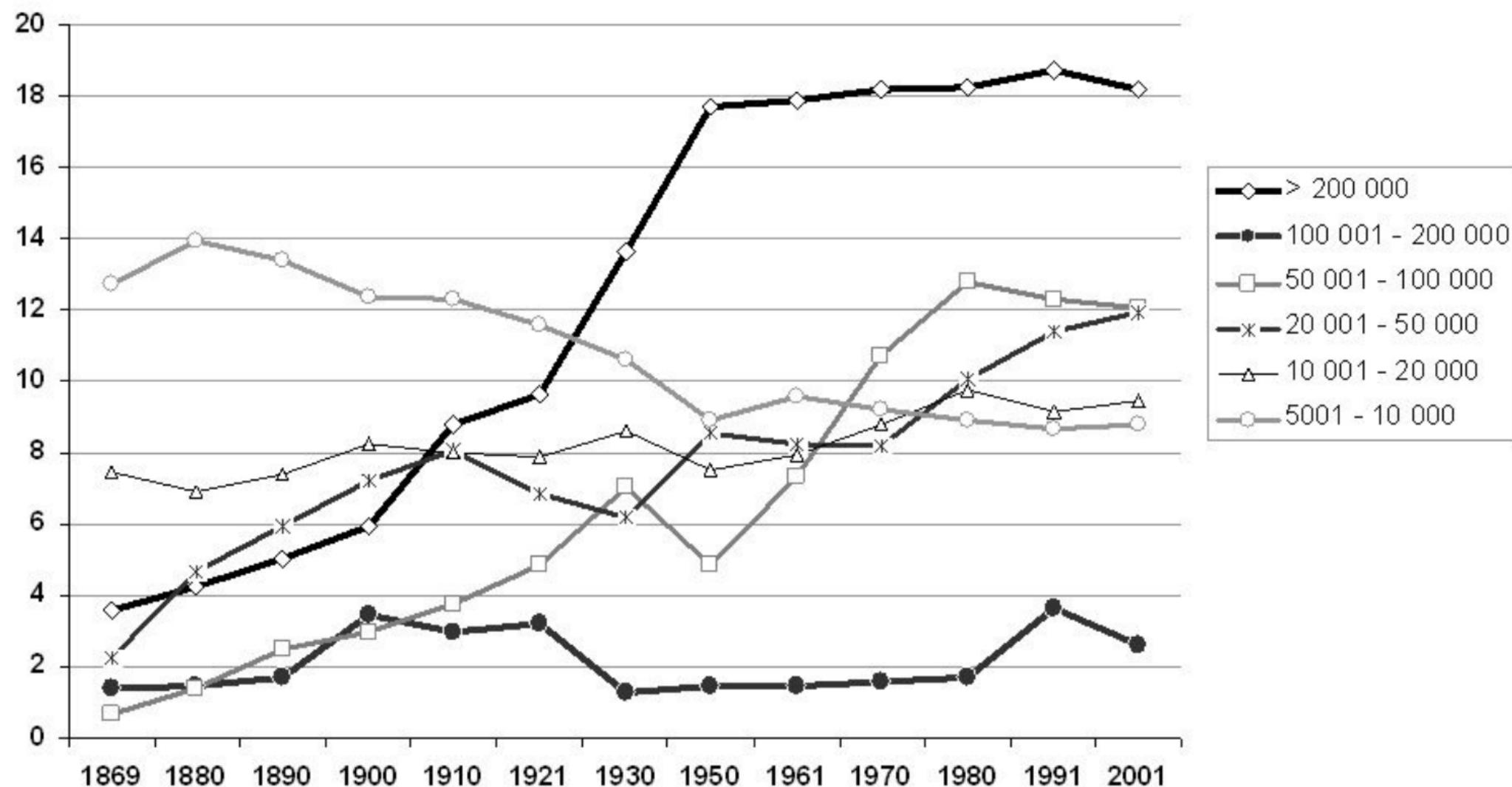
nové procesy ve "starých kulisách"?

mobilitní změny

demografické změny

deindustrializace / terciarizace

změny bytového trhu

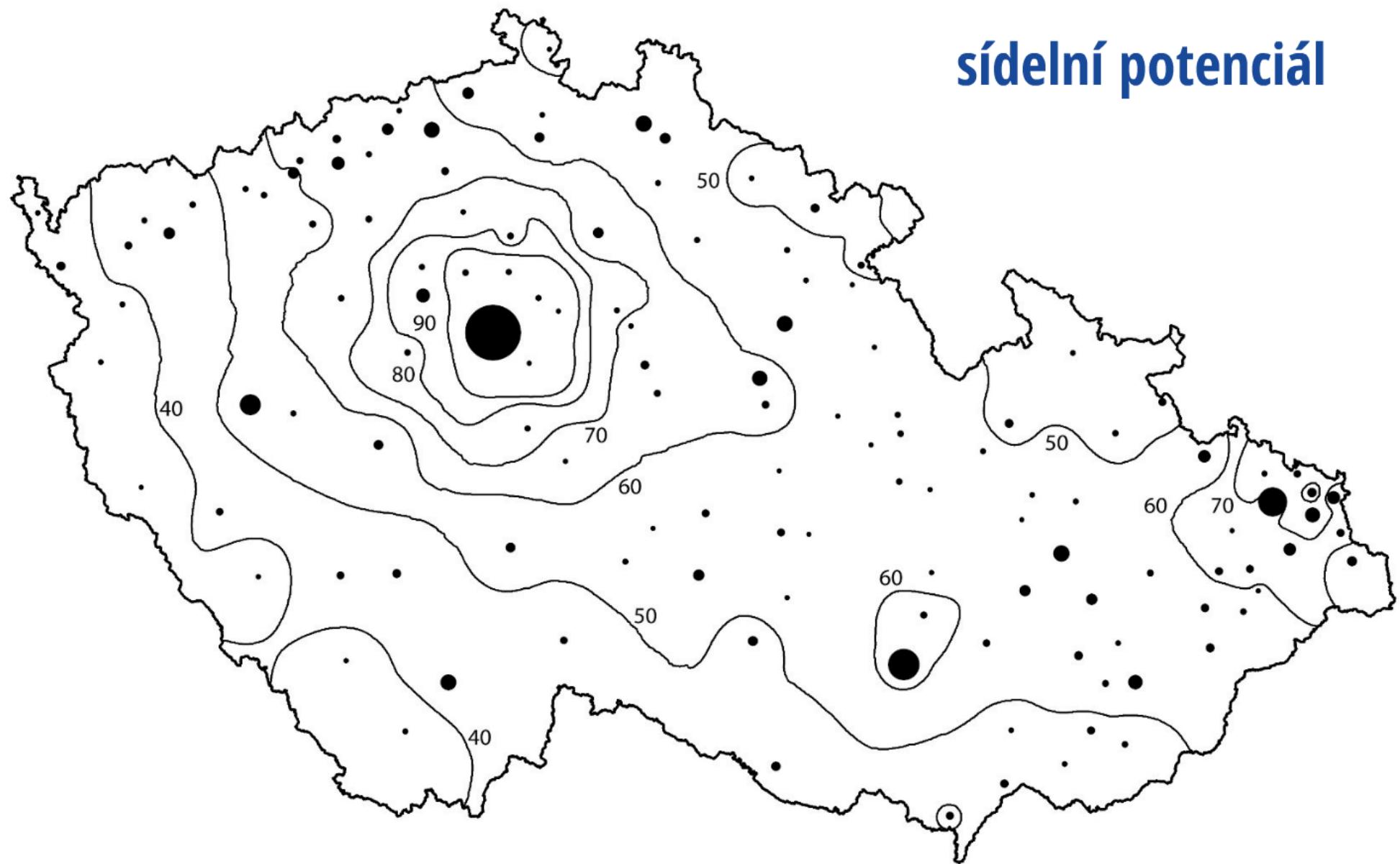
Obr. X: Podíl vybraných velikostních kategorií obcí na celkovém počtu obyvatel (1869 – 2001)
Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. dil, ČSÚ, 2006

vlivy období socialismu

Obr. X: Obce nad 3000 obyvatel s více než 50 % přírůstkem obyvatel mezi roky 1950 a 1970
Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, 2006

sídelní potenciál

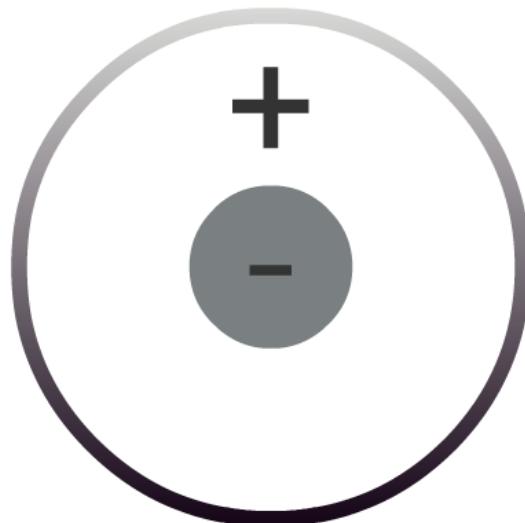

SUBURBANIZACE

Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí. Jedná se o typický proces rozširování území města, který můžeme zaznamenat jak u většiny měst vyspělých zemí, tak v historickém vývoji našich měst. Termín suburbanizace je odvozen z anglického slova suburb, tedy předměstí, které vzniklo jako složenina z latinského základu urbs znamenající město a předpony sub, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem.

suburbanizace.cz

ANALYTICKÁ DEFINICE?

zázemí roste, jádro klesá?

musí být růst zázemí sycen migrací z jádra?

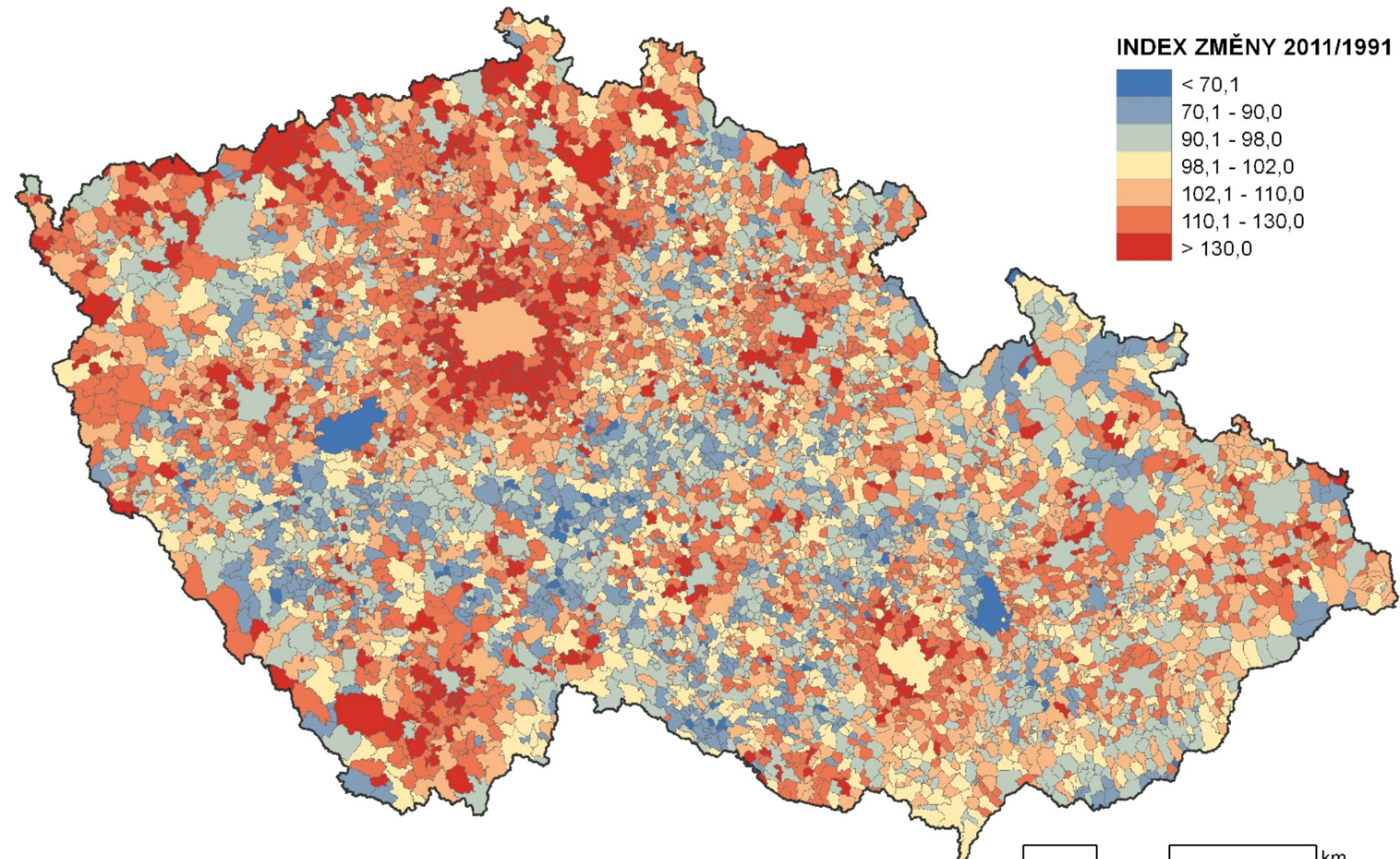
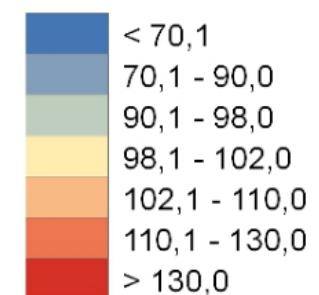
může jádro růst pomaleji než zázemí?

musí být růst v zázemí fyzicky oddělen od jádra?

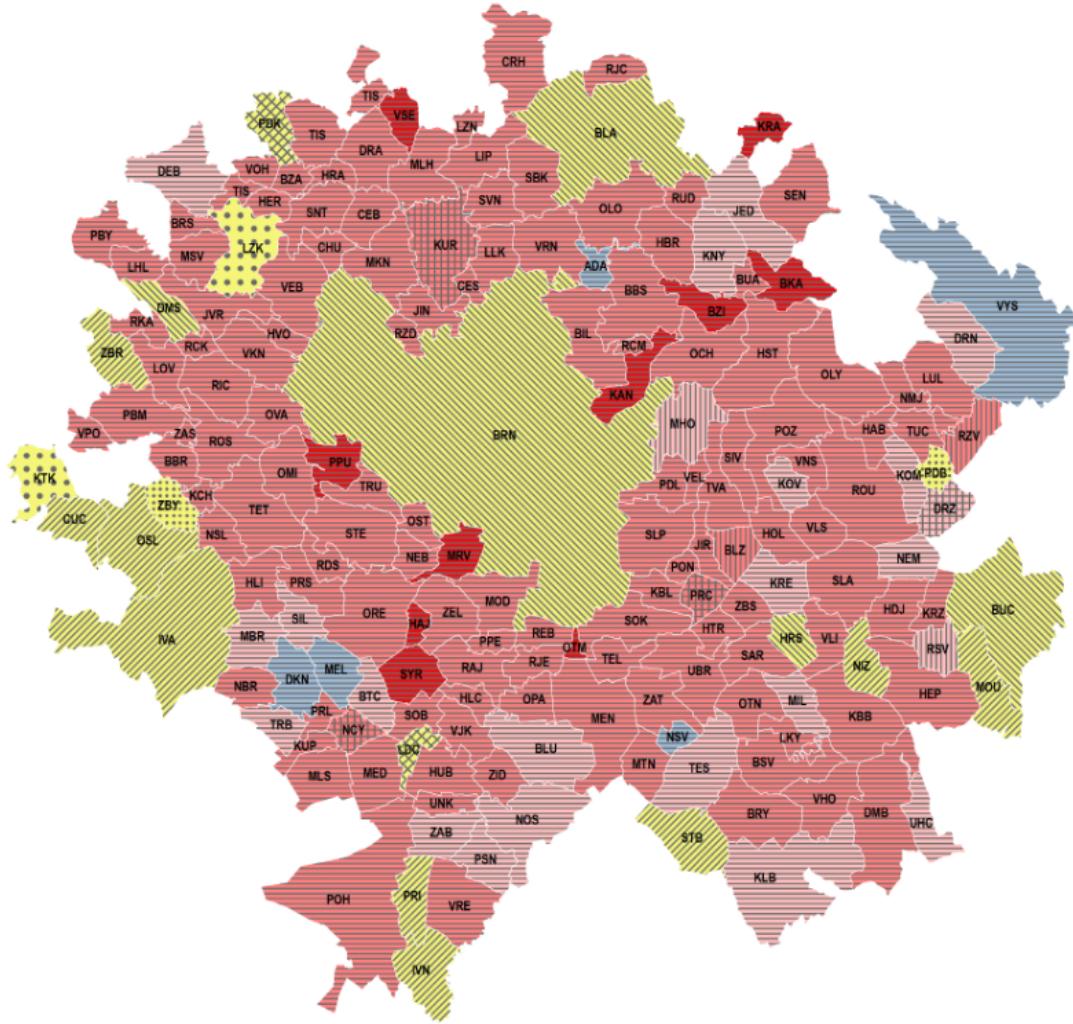
kdy je to suburbanizace a kdy urbanizace?

jak vymezit jádro a zázemí?

INDEX ZMĚNY 2011/1991

0 25 50 100 km

■ mírný pokles ■ stagnace ■ mírný nárůst ■ nárůst ■ silný nárůst

hlavní faktor celkového přírůstku / úbytku:

||||| migrační přírůstek/úbytek

||||| přirozený přírůstek

||||| migrační a přirozený přírůstek

|||| kladný migrační přírůstek

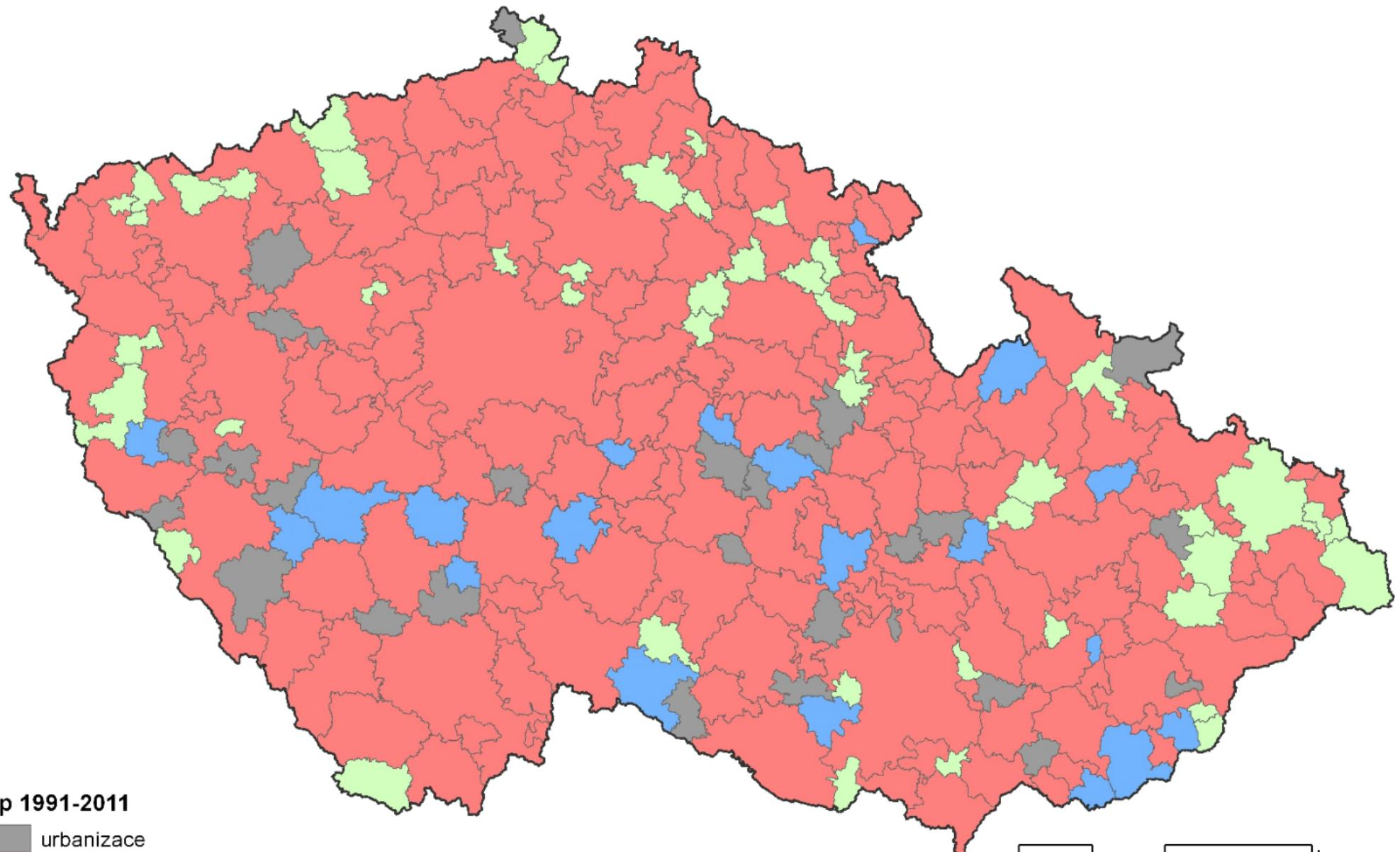
|||| záporný migrační přírůstek

|||| kladný přirozený přírůstek

•••• záporný přirozený přírůstek

•••• kladný migrační přírůstek

•••• kladný migrační přírůstek a záporný přirozený přírůstek

typ 1991-2011

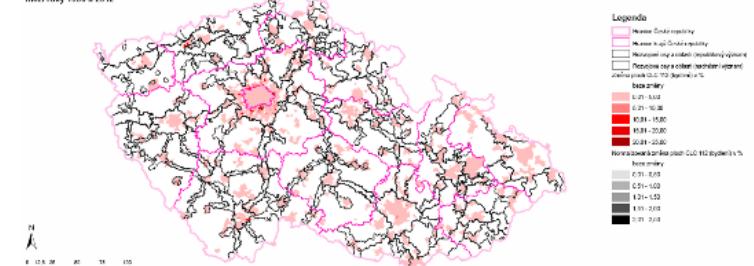
- urbanizace
- suburbanizace
- desurbanizace
- pokles všechny zóny

0 25 50 1 km

rezidenční SUBURBANIZACE

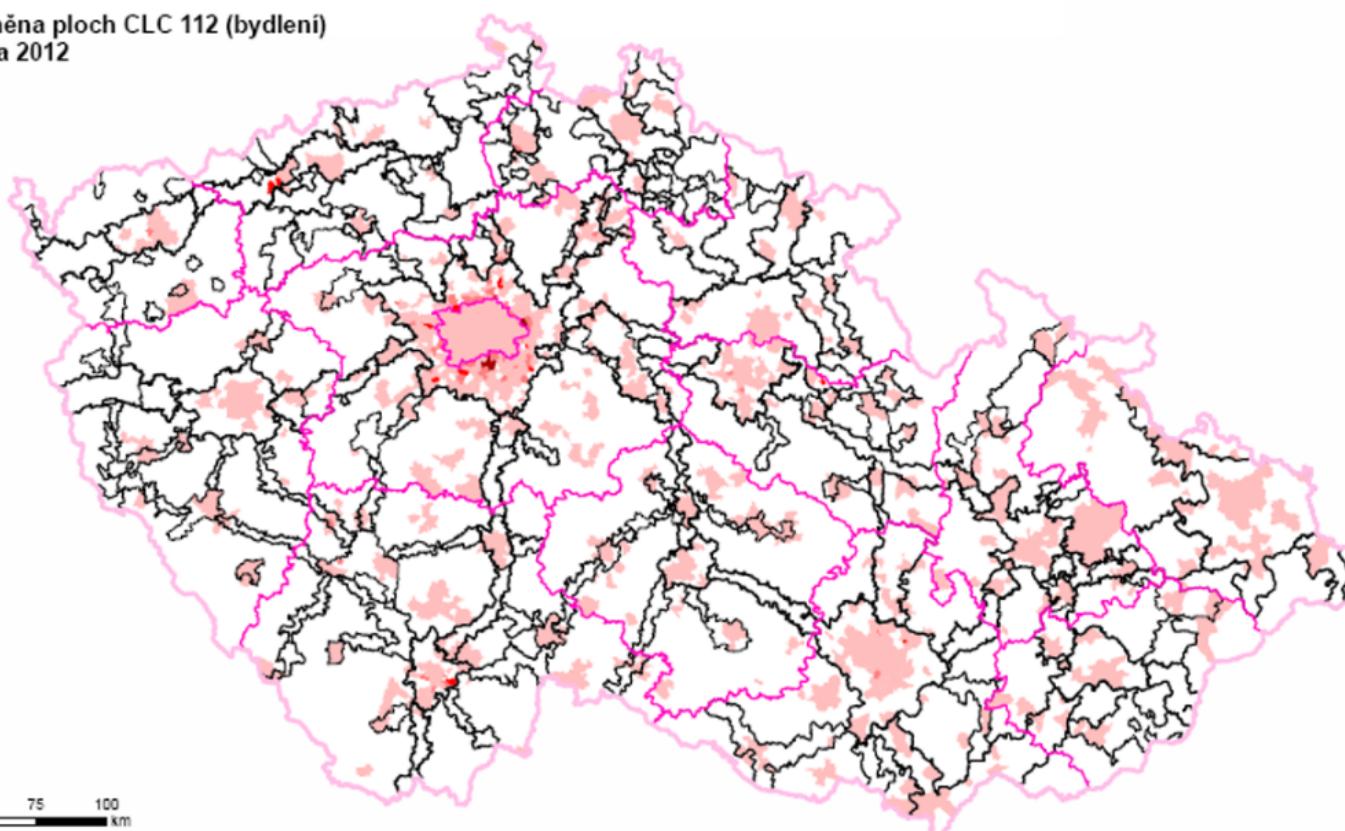
	SUBURBANIZÉR 	CÍLOVÁ OBEC 	MĚSTSKÝ REGION
+ FYZICKÉ (A FUNKČNÍ) PROSTŘEDÍ	Lepší životní prostředí Rodinný domek za městem Prestiž spojená s vlastnictvím domu	Zlepšení technické infrastruktury (inženýrské sítě, dopravní komunikace) Vyšší příjmy obce	
	- Více času v dopravě (nutnost použití auta, špatná obslužnost hromadnou dopravou) Špatná občanská vybavenost	Narušení urbanistické struktury, architektonického rázu (např. uniformní nebo eklektická architektura) Nedostatek veřejného prostoru Náklady na údržbu inženýrských sítí a komunikací Nedostatečná kapacita technické infrastruktury (např. čistírna, rozvodna) a občanské vybavenosti (např. školy, školky)	Prostorové rozpínání a rozvolňování městského regionu Energetická a materiální náročnost na budování technické infrastruktury Změny ve využití krajiny (méně ploch pro zemědělské a rekreační využití) Narušení rázu venkovské krajiny Nárůst individuální automobilové dopravy (dopravní zácpy)
SOCIALNÍ PROSTŘEDÍ	+ Život v lokalitě obývané sociálně silnějšími skupinami Větší bezpečí	Příchod mladších, vzdělanějších a bohatších obyvatel Zvýšená politická participace Populační růst obce	
	- Izolovanost některých skupin (zelené vdovy, teenageri)	Riziko konfliktů mezi původními a novými rezidenty (odlišný sociální status a životní styl) Nepřihlašování trvalého bydliště nových rezidentů v obci V nových suburbánských chybí místa k setkávání (veřejné prostory, hospody apod.)	Pokles sociálního statusu ve zdrojových lokalitách (sídliště, vnitřní město)

Vývoj ploch bydlení mezi roky 1990 - 2012 (CORINE Land Cover)
 Procentuální měření ploch C1-C12 (bydlení)
 mezi roky 1990 a 2012

Vývoj ploch bydlení mezi roky 1990 - 2012 (CORINE Land Cover)

Procentuální změna ploch CLC 112 (bydlení)
mezi roky 1990 a 2012

Legenda

- Hranice České republiky
- Hranice krajů České republiky
- Rozvojové osy a oblasti (republikový význam)
- Rozvojové osy a oblasti (nadmístní význam)

Změna ploch CLC 112 (bydlení) v %

bez změny

- 0,01 - 5,00
- 5,01 - 10,00
- 10,01 - 15,00
- 15,01 - 20,00
- 20,01 - 25,00

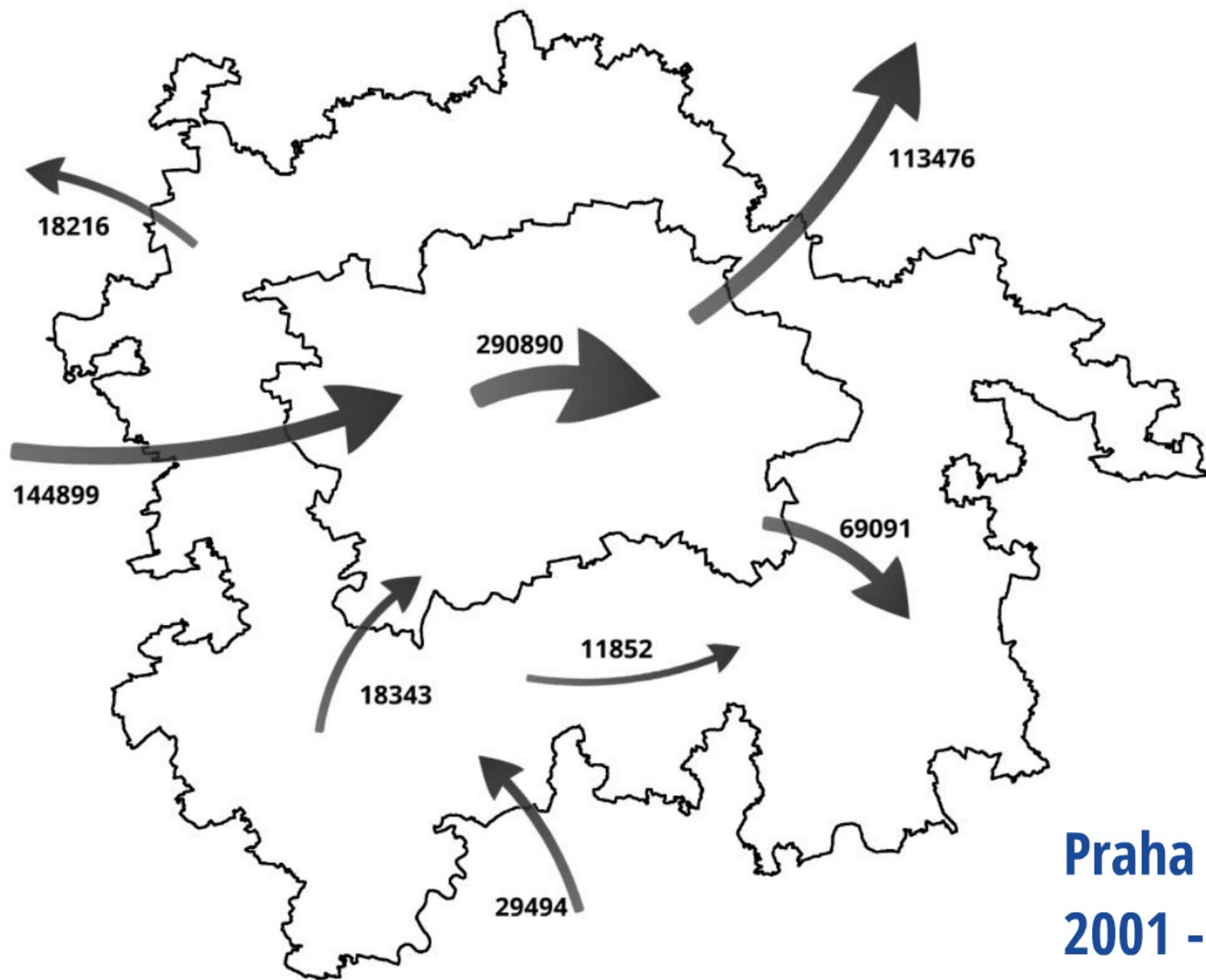
Normalizovaná změna ploch CLC 112 (bydlení) v %

bez změny

- 0,01 - 0,50
- 0,51 - 1,00
- 1,01 - 1,50
- 1,51 - 2,00
- 2,01 - 2,50

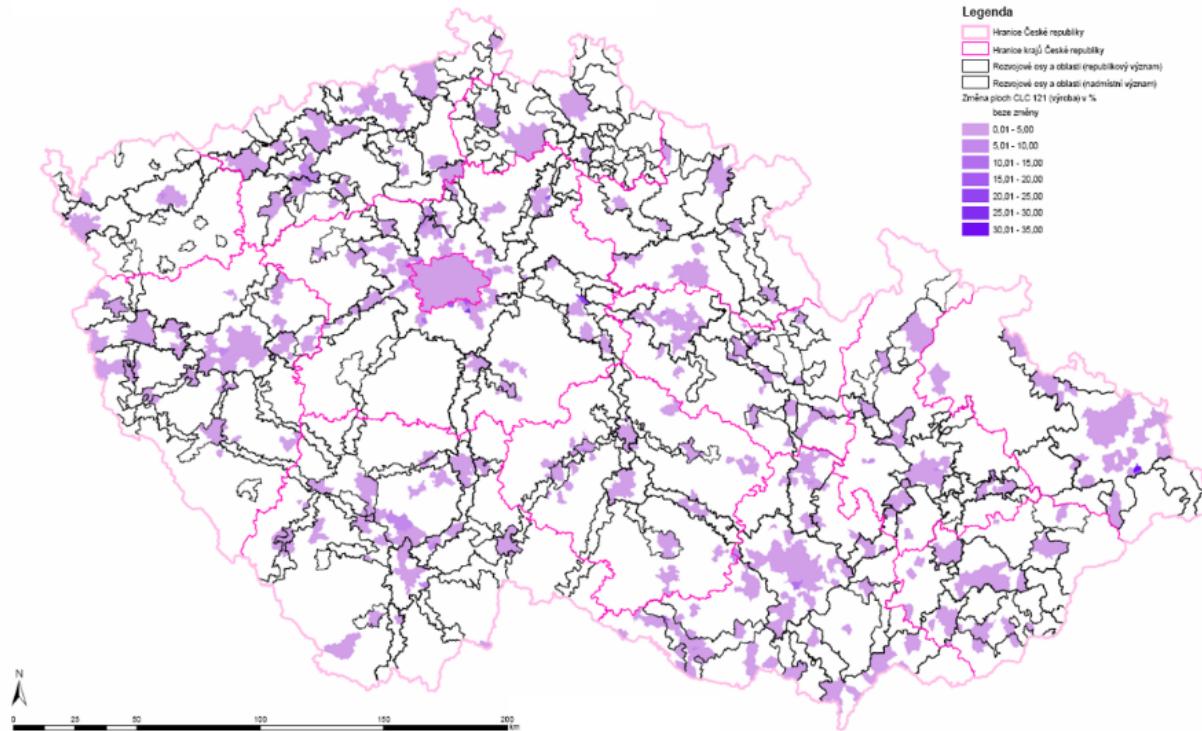
rezidenční SUBURBANIZACE

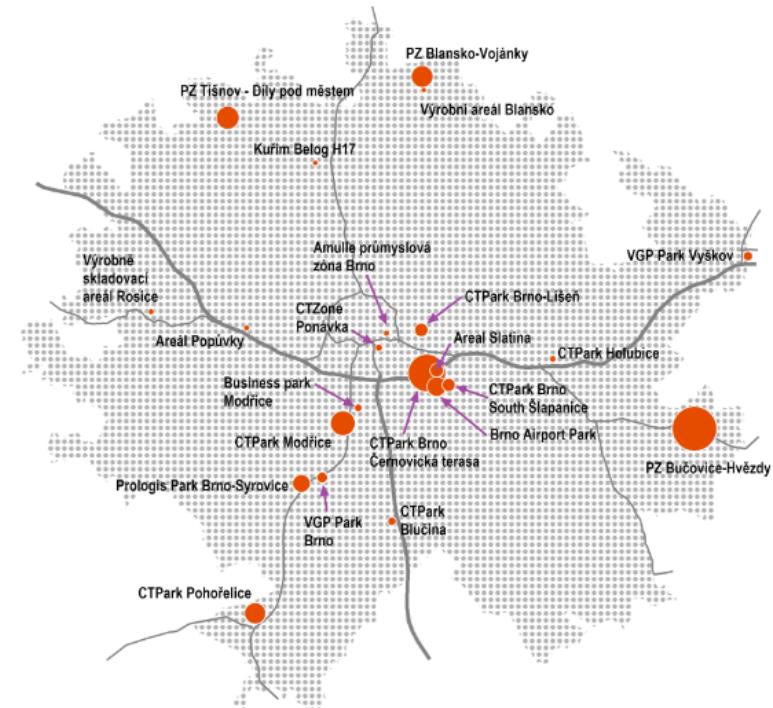
Praha a zázemí
2001 - 2010

komerční SUBURBANIZACE

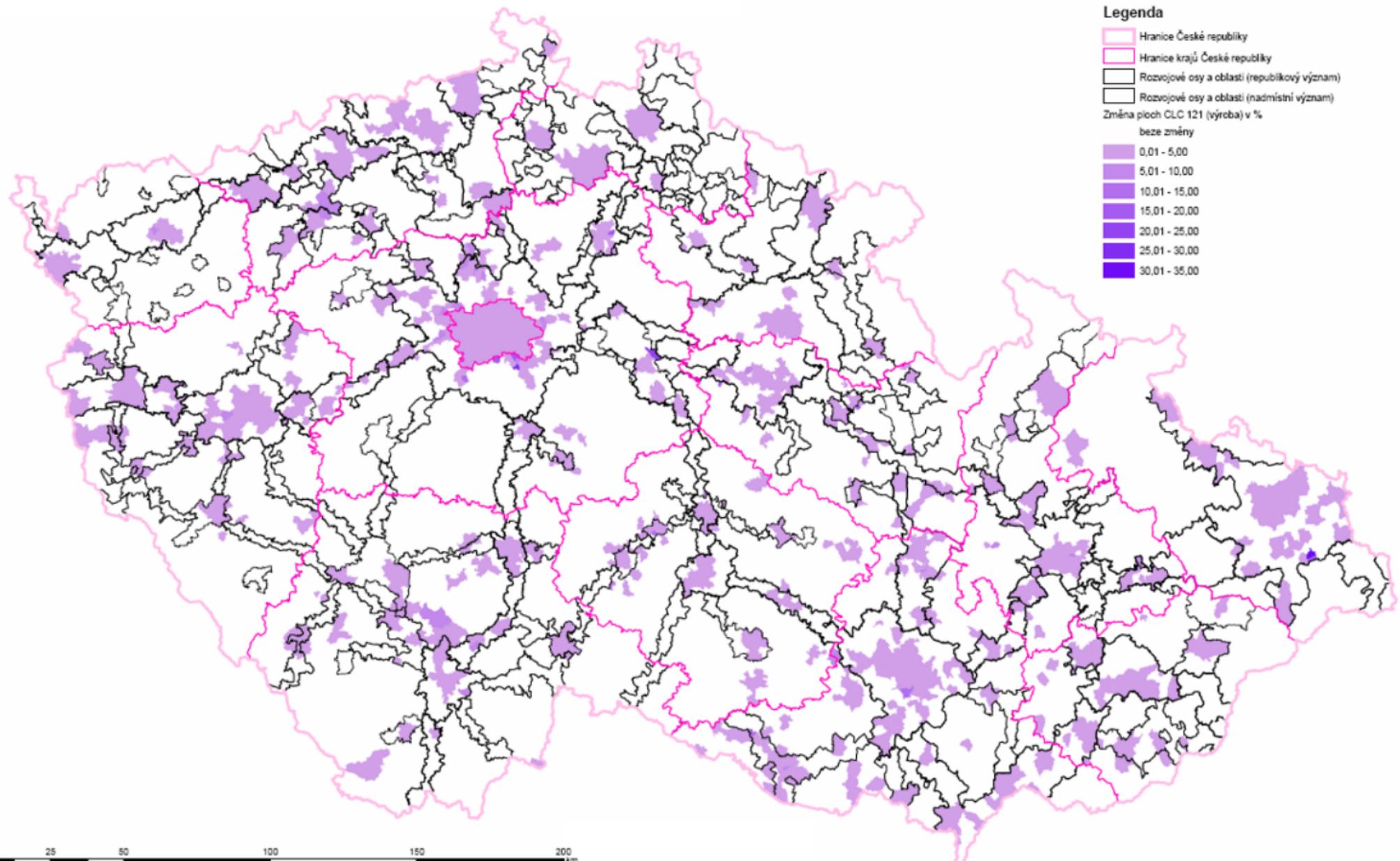
Vývoj ploch výroby 1990 - 2012 (CORINE Land Cover)

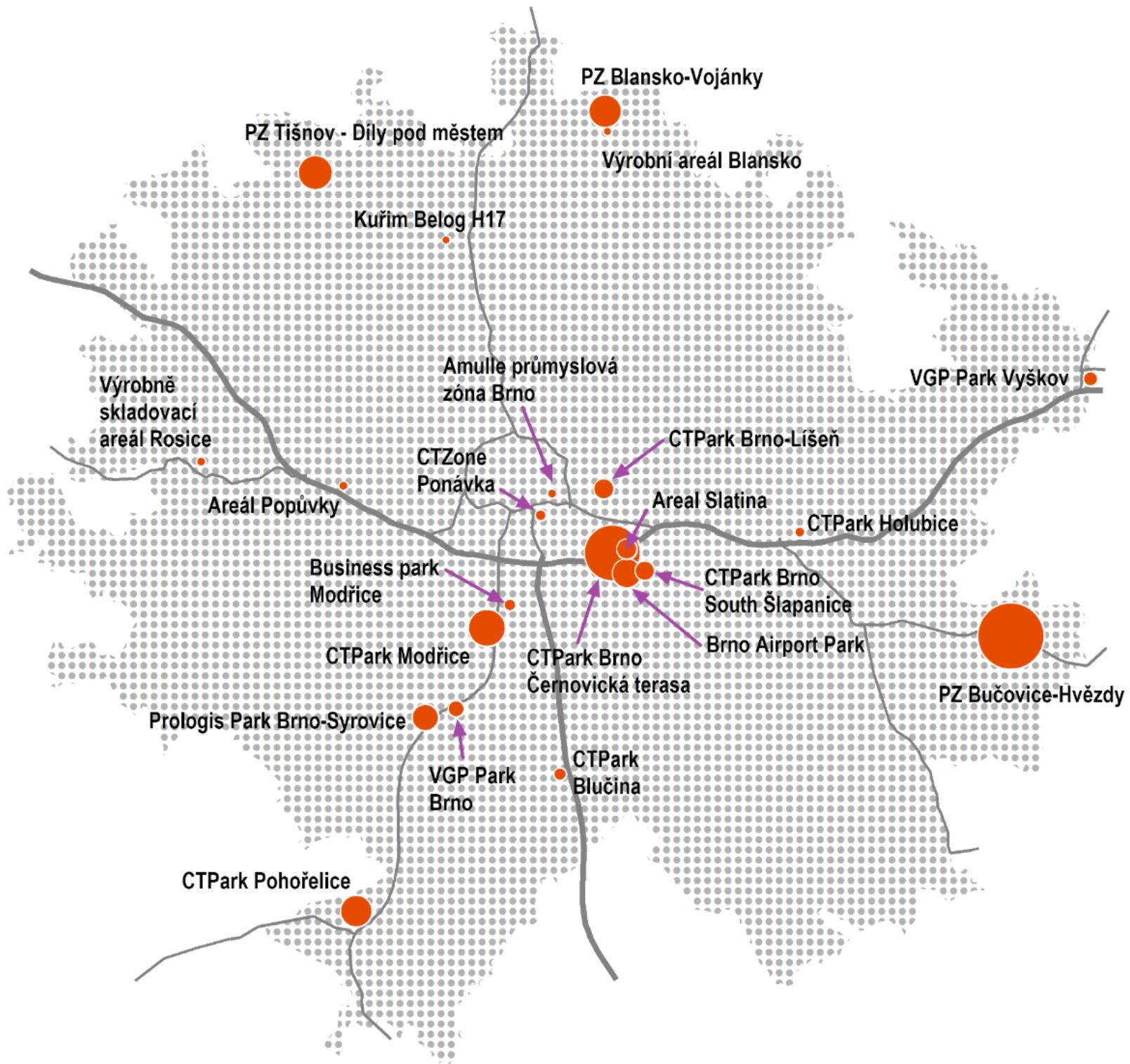

09

Vývoj ploch výroby 1990 - 2012 (CORINE Land Cover)

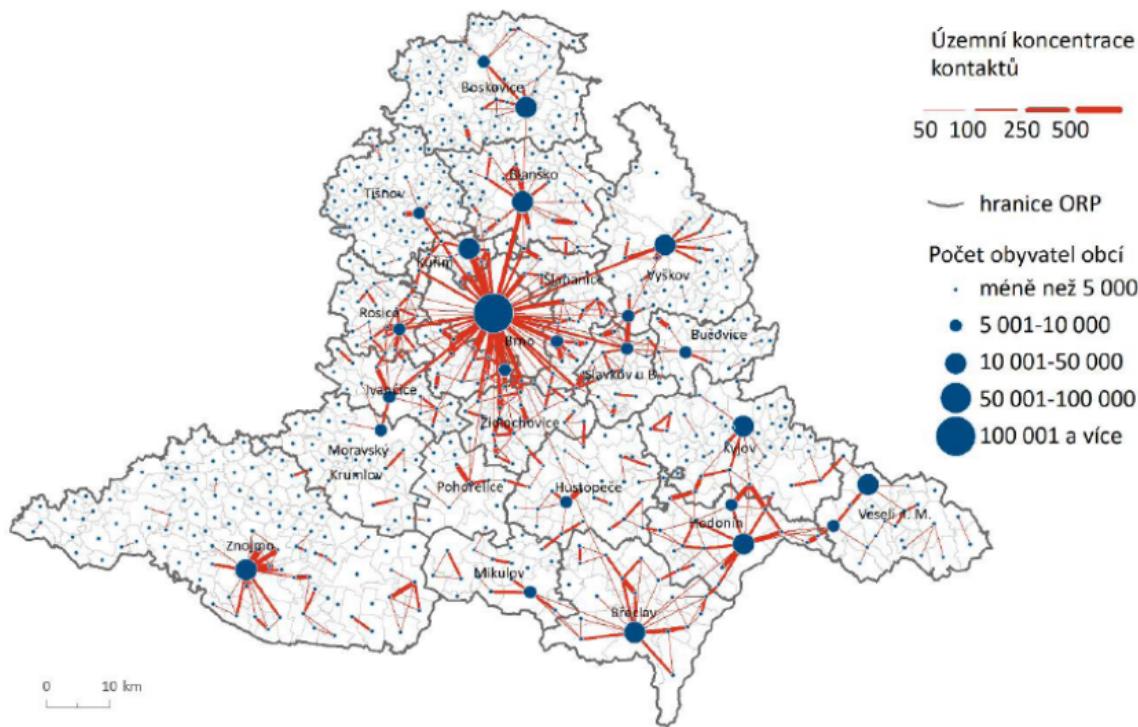

METROPOLIZACE

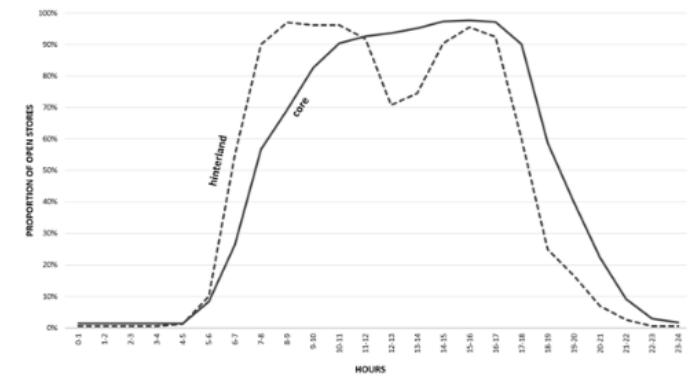
vytváření komplikovaných metropolitních vazeb v rámci metropolitního "daily urban system"

navyšování územních koncentrací kontaktů a aktivit

"integrovaný systém středisek" v JMK

rytmus zázemí ovlivňovaný rytem jádra

POLARIZACE

prohlubování rozdílů / heterogeneity v rámci sídelního systému

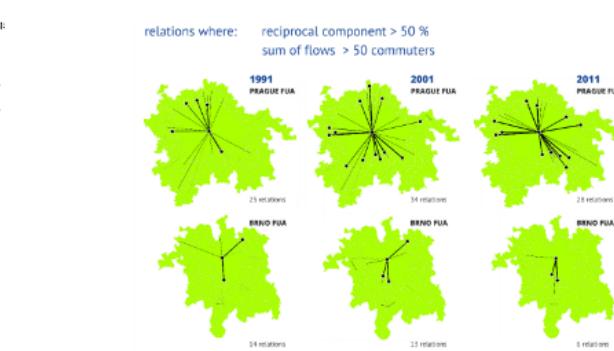
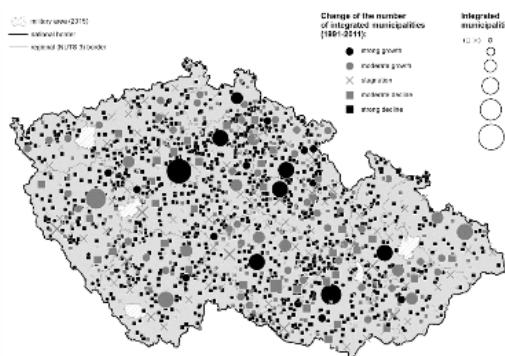
venkov X město

jádro X periferie

růstový X regresní

posilování menšího počtu velkých center

Size category of centres (number of jobs) ^d	Number of centres			Number of incoming significant flows (number of integrated municipalities)						Total number of commuters (within SF)					
	1991 ^b	2011 ^a	2011/1991	1991 ^b	2011 ^a	2011/1991		1991 ^b	2011 ^a	2011/1991 ^c		abs.	per 1 centre	abs.	per 1 centre
						abs.	per 1 centre								
100 000<	4	4	1.0 ↔	861	1615	1.9 ↑	1.9 ↑	187,656	312,810	1.8 ↑	1.8 ↑	1.8	↑	1.8	↑
30 001-100 000	18	10	0.6 ↓	971	1033	1.1 ↑	1.9 ↑	166,444	143,583	0.9 ↓	1.7 ↑	0.9	↓	1.7	↑
15 001-30 000	33	26	0.8 ↓	1304	1168	0.9 ↓	1.1 ↑	171,981	131,273	0.8 ↓	1.0 ↔	0.8	↓	1.0	↔
7501-15 000	55	49	0.9 ↓	1470	1579	1.1 ↑	1.2 ↑	147,315	137,064	1.0 ↔	1.1 ↑	1.0	↔	1.1	↑
3001-7500	145	97	0.7 ↓	1839	1705	0.9 ↓	1.4 ↑	149,458	102,426	0.7 ↓	1.1 ↑	0.7	↓	1.1	↑
3000>	1250	671	0.5 ↓	2878	1868	0.6 ↓	1.2 ↑	120,149	56,056	0.5 ↓	0.9 ↓	0.5	↓	0.9	↓
All centres	1505	857	0.6 ↓	9323	8968	1.0 ↔	1.7 ↑	943,003	883,212	1.0 ↔	1.8 ↑				

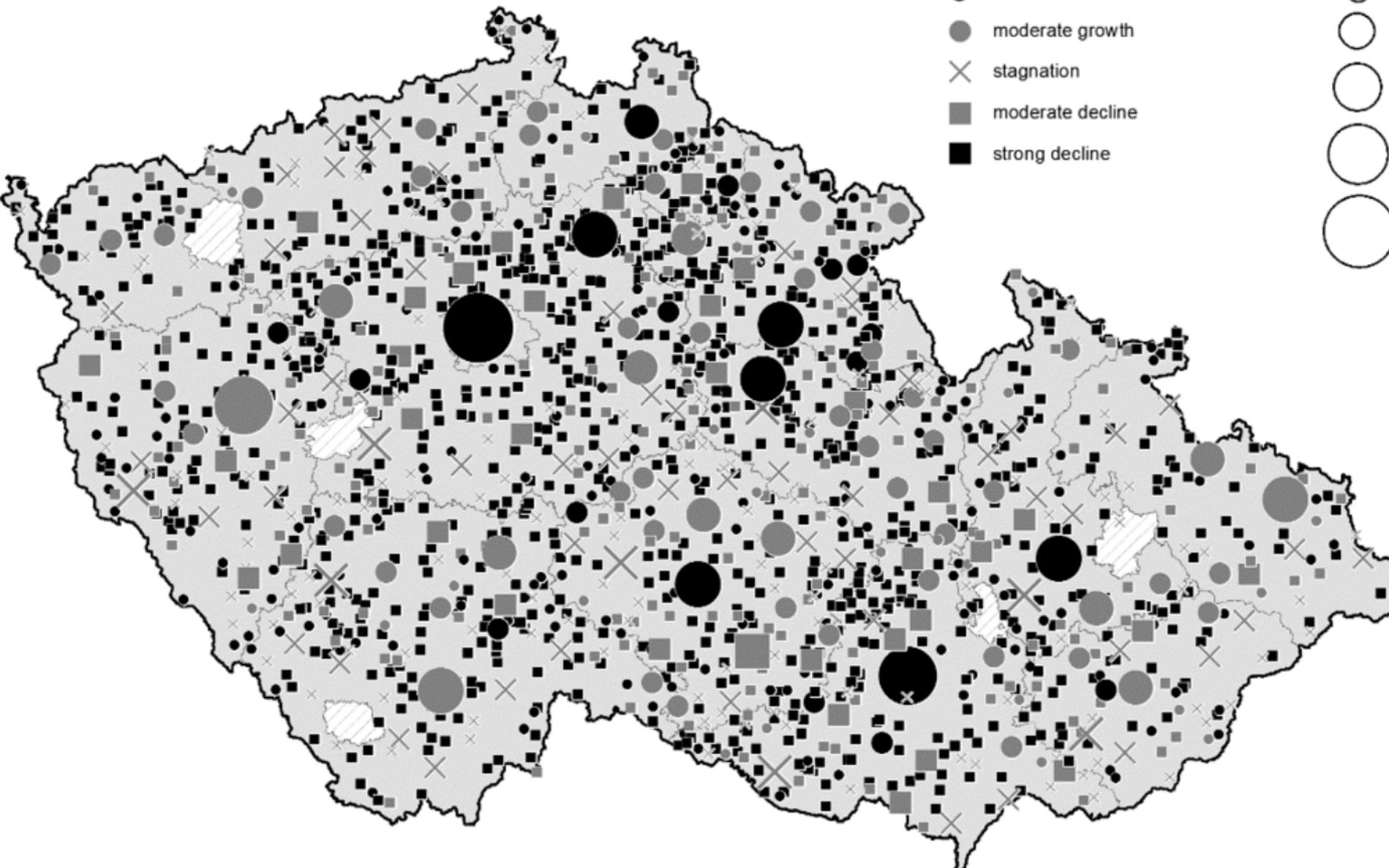
zvětšování "rastru" každodenního života v sídelním systému

"přeskakování" menších sídel jako center

 military area (2015)

 national border

 regional (NUTS 3) border

Change of the number of integrated municipalities (1991-2011):

- strong growth
- moderate growth
- ×
- moderate decline
- strong decline

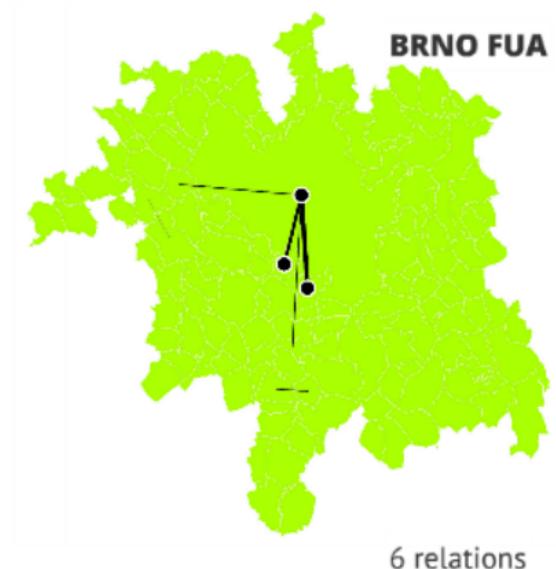
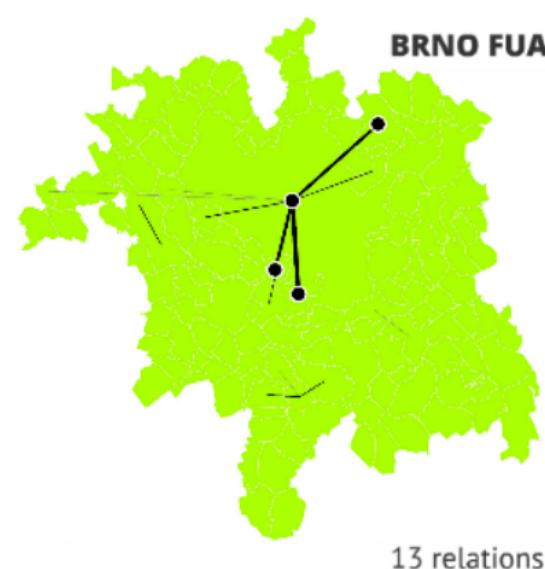
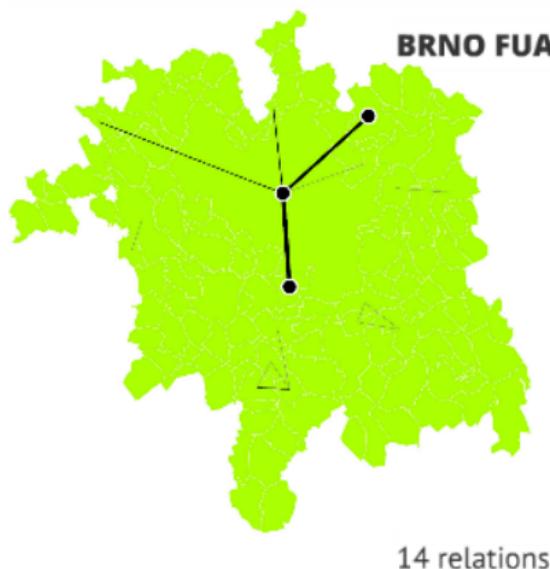
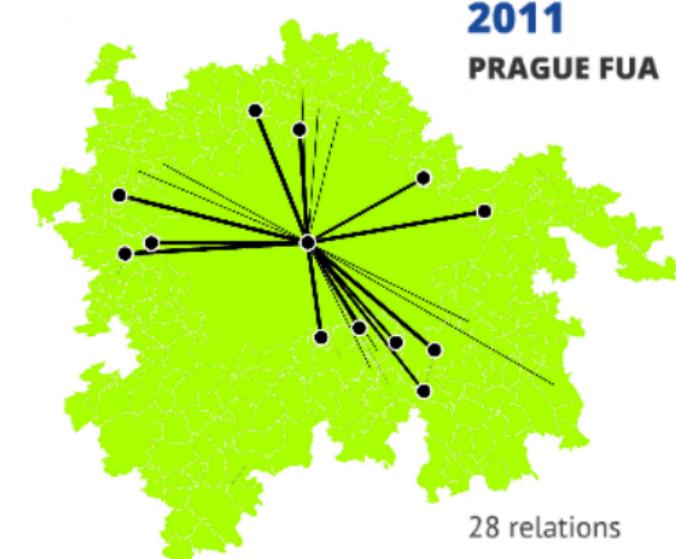
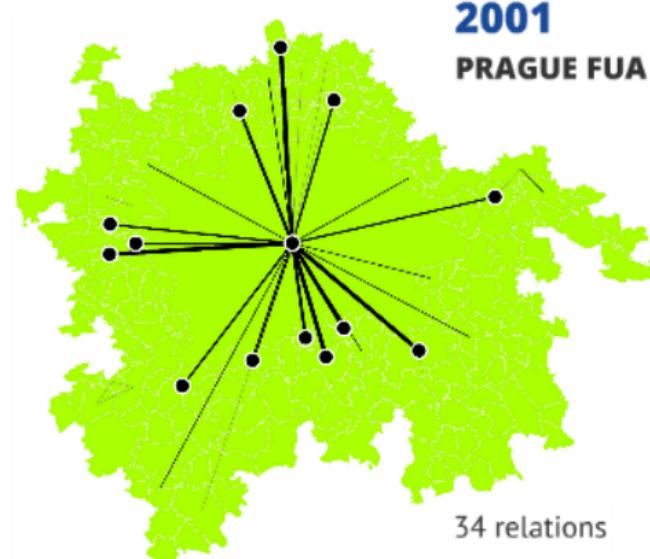
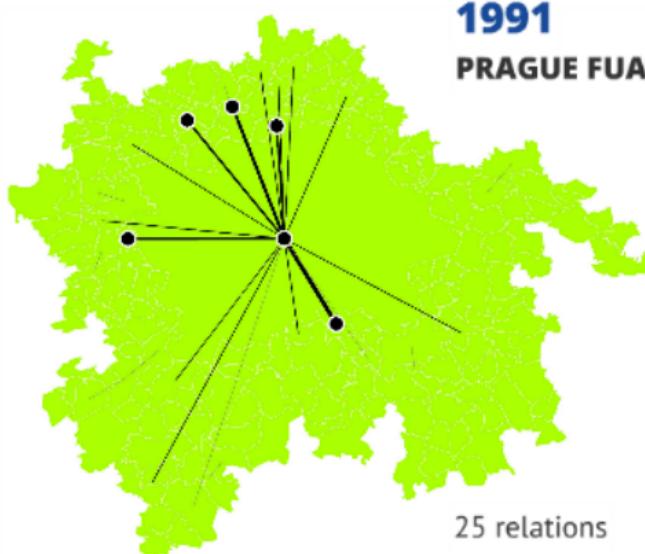
Integrated municipalities (2011):

- (□ ×) ○ < 11
- 11 - 50
- 51 - 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- > 500

relations where:

reciprocal component > 50 %

sum of flows > 50 commuters

POLARIZACE

prohlubování rozdílů / heterogeneity v rámci sídelního systému

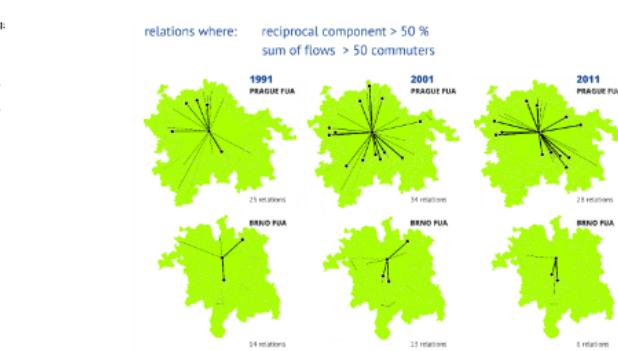
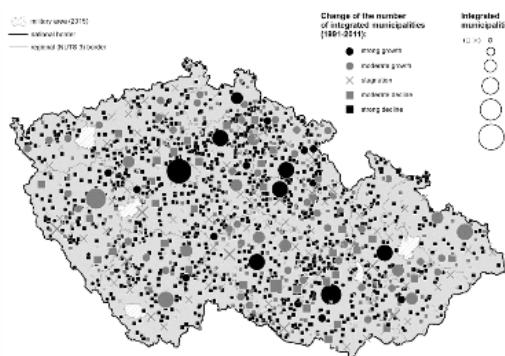
venkov X město

jádro X periferie

růstový X regresní

posilování menšího počtu velkých center

Size category of centres (number of jobs) ^d	Number of centres			Number of incoming significant flows (number of integrated municipalities)						Total number of commuters (within SF)					
	1991 ^b	2011 ^a	2011/1991	1991 ^b	2011 ^a	2011/1991		1991 ^b	2011 ^a	2011/1991 ^c		abs.	per 1 centre	abs.	per 1 centre
						abs.	per 1 centre								
100 000<	4	4	1.0 ↔	861	1615	1.9 ↑	1.9 ↑	187,656	312,810	1.8 ↑	1.8 ↑	1.8	↑	1.8	↑
30 001-100 000	18	10	0.6 ↓	971	1033	1.1 ↑	1.9 ↑	166,444	143,583	0.9 ↓	1.7 ↑	0.9	↓	1.7	↑
15 001-30 000	33	26	0.8 ↓	1304	1168	0.9 ↓	1.1 ↑	171,981	131,273	0.8 ↓	1.0 ↔	0.8	↓	1.0	↔
7501-15 000	55	49	0.9 ↓	1470	1579	1.1 ↑	1.2 ↑	147,315	137,064	1.0 ↔	1.1 ↑	1.0	↔	1.1	↑
3001-7500	145	97	0.7 ↓	1839	1705	0.9 ↓	1.4 ↑	149,458	102,426	0.7 ↓	1.1 ↑	0.7	↓	1.1	↑
3000>	1250	671	0.5 ↓	2878	1868	0.6 ↓	1.2 ↑	120,149	56,056	0.5 ↓	0.9 ↓	0.5	↓	0.9	↓
All centres	1505	857	0.6 ↓	9323	8968	1.0 ↔	1.7 ↑	943,003	883,212	1.0 ↔	1.8 ↑				

zvětšování "rastru" každodenního života v sídelním systému

"přeskakování" menších sídel jako center

děkuji za pozornost

